

# Priekšlikumi alkoholisko dzērienu patēriņa mazināšanas jomā

Jaunatnes atturības federācija



# Aizliegt tirgot alkoholiskos dzērienus jauniešiem līdz 21 gada vecumam

- **Gandrīz visi 15-16 gadu veci skolēni (>90%)** kaut reizi dzīvē ir lietojuši alkoholu, vidēji uzsākot dzeršanu 12½ gadu vecumā un pirmoreiz piedzeroties 14 gadu vecumā.
- **Vairāk kā** katrs astotais 15-16 gadu vecais pusaudzis (**13%**) ir bijis piedzēries biežāk kā 20 reizes dzīvē, un vairāk kā katram sestajam (**18%**) ir bijusi “uzdzīve” (5 un vairāk dzērieni vienā reizē) trīs vai vairāk reizes mēnesī.
- Pētījumi rāda, ka smadzenes attīstās līdz 21 gada vecumam.
- Pētījumi rāda - jo vēlāk sāk lietot alkoholu, jo mazākas iespējas kļūt atkarīgam.
- Saskaņā ar Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas apkopotajiem datiem par 2010. gadu Latvijā ikkatrs iedzīvotājs, kas vecāks par 15 gadiem, gadā patērē 13,2 litrus alkohola- **nācījas izmiršanas rādītājs.**

# Tirgotājiem noņemt licences pēc otrā pārkāpuma izdarīšanas, kad alkohols pārdots nepilngadīgajam.

- Minimālā vecuma noteikšana, no kura drīkst lietot alkoholu **ir mazefektīva, ja to nepastiprina reāls drauds par licences anulēšanu mazumtirgotājiem**, kas atkārtoti pārdod alkoholu jauniešiem zem noteiktā vecuma (ALKOHOLS EIROPĀ- Eiropas Komisijas informatīvs ziņojums).

# Reklāmas ierobežojumi, kas saistās ar jauniešiem televīzijā un internetā

- Reklāmai ir īpaši svarīga loma **pozitīvākas attieksmes veicināšanā pret dzeršanu jaunu cilvēku vidū.**
- **Alkohola tirgu regulējošiem pasākumiem** ir vislielākā ietekme kaitējuma mazināšanā, tostarp smago dzērāju un gados jaunu dzērāju vidū. (ALKOHOLS EIROPĀ- Eiropas Komisijas informatīvs ziņojums).
- alkoholisko dzērienu vides reklāmu ierobežojumi, ierobežojumi alkoholisko dzērienu akciju reklāmai un papildu ierobežojumi alkohola reklāmai televīzijā.

# Profilaktiskais darbs

- Alkoholisko dzērienu pieprasījuma mazināšana, veicot profilaktisko darbu ar jauniešiem, izmantojot neformālās izglītības metodes, tādējādi stiprinot jauniešu vides aizsargfaktoros.
- Jauniešiem citu jauniešu piemērs ir svarīgākais.
- Prasmju un iemaņu veidošana veselīga dzīves veida realizēšanai.
- Jaunu izglītojošu pasākumu veidošana profilakses jomā.
- Veselības mācību skolās atjaunošana.

# Ieteikums Finanšu un Ekonomikas ministrijām

- **Veikt pētījumu par alkohola izraisītajām sekām Latvijā**
- **Alkoholisko dzērienu** nozarei ir ievērojama ekonomiska loma daudzās Eiropas valstīs. Pamatojoties uz esošajiem pētījumiem, lēš, ka 2003. gadā alkohola radītās kopējās **materiālās izmaksas** ES sabiedrībai bija **125 miljardi EUR** (no 79 līdz 220 miljardiem EUR), **kas atbilst 1,3% IKP** un aptuveni līdzinās nesen veikto aprēķinu rezultātiem tabakas jomā.
- Pamatojoties uz pētījumiem par valsts izdevumiem, ar alkoholu saistītie **noziegumi 2003. gadā ES izmaksāja ap 33 miljardus EUR**. Šajās izmaksas iekļauj policijas, tiesu un cietumu uzturēšanas izdevumus (15 miljardi EUR), izdevumus noziedzības novēršanai un apdrošināšanas administrēšanai (12 miljardi EUR) un īpašumam nodarītā kaitējuma atlīdzināšanai (6 miljardi EUR). Īpašumam nodarītais kaitējums, braucot dzērumā, arī ir novērtēts **10 miljardu EUR** apmērā. **No veselības viedokļa alkohola dēļ ik gadu iet bojā ap 195 000 cilvēku ES, 2,5 miljonus invaliditātes korigētos dzīves gadus**). Zaudētās dzīvības var vērtēt kā ražošanas potenciāla samazināšanos (**36 miljardi EUR**, ). Neproporcionāli liela daļa šīs nastas gulstas uz **jauniem cilvēkiem**, jo **vairāk kā 10 %** nāves gadījumu jaunu sieviešu vidū un **ap 25 %** nāves gadījumu jaunu vīriešu vidū izraisa alkohols.
- **Vai zaudējumi no alkohola izraisītajām sekām ir līdzvērtīgi finansiālajam ieguldījumam no alkohola akcīzes nodokļu ieņēmumiem?**